

Зозуля В. В., курсант 3-го курсу
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ

СУСПІЛЬНА НЕБЕЗПЕКА ПОРУШЕННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ СТОСОВНО ГРОМАДЯН

Будучи складним юридичним явищем, суспільна небезпечність є основною матеріальною ознакою злочину, що відбиває його зовнішній вираз. Суспільна небезпечність означає, що діяння заподіює шкоду охоронюваним кримінальним законом суспільним відносинам або створює загрозу заподіяння такої шкоди. У такому її баченні суспільна небезпечність злочинів завжди має негативне значення щодо діяння, яке посягає на інтереси особи, суспільства й держави, оскільки вона порушує правові настанови, що регулюють суспільну діяльність у цілому, та вносить дисбаланс у суспільні відносини.

Сутність суспільної небезпечності порушення рівноправності громадян (ст. 161 КК України) має двоякий характер, оскільки виявляється: по-перше, у спрямованості цього злочину на важливі об'єкти кримінально-правової охорони; по-друге, у негативному ставленні до них. При цьому суспільна небезпечність порушення рівноправності громадян пов'язане з такими ключовими кримінально-правовими поняттями як «рівноправність громадян залежно від їх расової, національної належності або ставлення до релігії» (при цьому встановлено, що вона виступає складовою конституційно-правового статусу людини та громадянина в Україні) та «порушення рівноправності громадян», через що нами було з'ясовано їх зміст і значення.

Характер суспільної небезпеки порушення рівноправності громадян визначається передусім групою тих суспільних відносин, на які посягає злочин, відповідальність за який передбачена ст. 161 КК України, а також специфікою зіставлення у межах одного й того самого об'єкта окремих складів цього злочину. Ступінь суспільної небезпеки порушення рівноправності громадян відбивається в ступені тяжкості шкоди, способі, місці, часі вчинення злочину, ступені вини, мотивах і меті, усіх інших об'єктивних і суб'єктивних ознаках цього злочину.

Суспільна небезпечність порушення рівноправності громадян як соціальне, психологічне та юридичне поняття є реально існуючим компонентом об'єктивної дійсності – одним із засобів відтворення (виразу) змісту, структури, системи об'єктивних і суб'єктивних властивостей діяння, передбаченого ст. 161 КК України, їх взаємозв'язку, що зумовлюється:

1) специфікою рівня суспільної небезпечності групи діянь, що входять до розділу V Особливої частини КК України (зокрема, виборчі, трудові та інші особисті права і свободи людини та громадянина входять у КК України до першої п'ятірки пріоритетів кримінально-правової охорони);

2) об'єктами (основними – суспільні відносини, що забезпечують рівність конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина; додатковими – воля, честь і гідність особи, її життя, здоров'я, власність тощо) злочину у ст. 161 КК України;

3) індивідуальними особливостями конструкції кримінально-правової норми, про яку йдеться у ст. 161 КК України, та формами порушення рівноправності громадян (на висвітленні цих моментів ми докладно зупинимося у розділі 2 і 3 дисертації);

4) специфічною кримінальною мотивацією, для якої властива суспільна ненависть до людини іншої раси, національності, кольору шкіри, статі, релігії тощо;

5) межами санкцій у ст. 161 КК України, що відповідають злочину невеликої тяжкості (ч. 1) та середньої тяжкості (ч. 2) або тяжкому злочину (ч. 3), однак, як вже підкреслювалося, порушення рівноправності громадян може призвести й до більш небезпечних наслідків (зокрема, коли вчиняється умисне вбивство з мотивів расової, національної належності або ставлення до релігії, відтак є сенс в тому, що законодавець передбачив окремий пункт у ч. 2 ст. 115 КК України, який встановив відповідальність за умисне вбивство з цих мотивів);

6) жорстокістю, поширеністю та резонансністю проявів порушення рівноправності громадян у минулому та в умовах сьогодення;

7) вимогами міжнародних та національних правових стандартів, що забороняють будь-яке порушення рівноправності громадян;

8) історичним досвідом протидії такого роду посяганням тощо.

Як свідчить практика, існуючими правовими формами та засобами протидіяти зазначеним злочинам є вкрай важко, а тому чинне кримінальне законодавство потребує видозмін. У зв'язку з цим, для реалізації зазначеного підходу варто розробити та обґрунтувати ряд заходів, спрямованих на підвищення ефективності захисту прав громадян у сфері забезпечення толерантного ставлення до них щодо расової, національної належності або ставлення до релігії.

Коваленко Д. А., аспірант кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 386 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Охорона порядку здійснення правосуддя є однією з основних і першочергових завдань кримінального законодавства України. Адже, саме правосуддя забезпечує дотримання чинного законодавства в державі, тим самим підтримуючи належний правопорядок в суспільстві. Серед злочинів проти правосуддя законодавець передбачає кримінальну відповідальність за перешкоджання з'явленню свідка, потерпілого, експерта, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку (стаття 386 КК України) і цей злочин безпосередньо посягає на порядок одержання доказів у кримінальному провадженні [1].

Описуючи ознаки об'єктивної сторони ст. 386 КК України, законодавець дотримується позиції щодо необхідності надання конкретного й вичерпного переліку способів вчинення цього злочину. До розряду способів вчинення віднесені: погрози вбивством, насильством, знищенням майна цих осіб чи їх близьких родичів або розголошення відомостей, що їх ганьблять, а також підкуп свідка, потерпілого або експерта з цією ж метою.

Поняття «погроза» у кримінальному законодавстві не розкрито та віднесено до доктринального. В теорії